

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 8. évfolyamosok számára

2022. január 27. 14:00 óra

Időtartam: 45 perc

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Fontos tudnivalók

Tollal dolgozz, és ügyelj a külalakra!

A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.

Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Ha megoldásod ellenőrzésekor észreveszed, hogy hibáztál, a végső választ egyértelműen jelöld meg, a hibásat húzd át!

Jó munkát kívánunk!

1.	<p>Írd a játékos találós kérdések után a megfejtendő köznevet!</p> <p>1. Melyik <i>lóval</i> lehet halat fogni?</p> <p>2. Melyik <i>lónak</i> van tolla?</p> <p>3. Melyik <i>lóval</i> lehet vágni?</p>	a
2.	<p>a) Titkosírással adtunk meg egy szóláshasonlatot. Fejtsd meg az ábécé segítségével! Minden betű helyett azt a betűt írd le, amelyik közvetlenül előtte áll az ábécében! Írd a megoldást a pontsorra!</p> <p style="text-align: center;">H B W Á N Í Ny Ty Á O Ü Ly</p> <p>.....</p> <p>b) Az alább felsorolt szavakból alkoss 2 szóláshasonlatot! Vigyázz, nem minden szót kell felhasználnod!</p> <p style="text-align: center;">EGÉR HOLLÓ LÉGY KOS</p> <p style="text-align: center;">A A MINT MINT</p> <p style="text-align: center;">FEKETE PIACI SZEMTELEN FEHÉR RITKA</p> <p>A szóláshasonlatok</p> <p>1.</p> <p>2.</p>	a b
3.	<p>Egy áruház honlapjáról idézünk két mondatot. Alakítsd át az udvariasság szabályainak megfelelően az 5 tegező szót magázóvá! Írd le a pontsorokra az átalakított mondatokat!</p> <p><i>Te megálmodod, mi valóra váltjuk. Válassz szolgáltatásaink közül, hogy megkönnyítsd az életed!</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	a

4. Keresd meg az alábbi mondatokban a megadott mondatrészeket, és írd be őket a táblázat megfelelő oszlopába!

A mondat	állítmánya	alanya	birtokos jelzője
Nagyszerű a kilátás a balatoni házunk új tetőteraszáról.			
Panni értékes csomagja csak hétfőn fog megérkezni a postával.			

a

5. Ellenőrizd az alábbi mondatok **helyesírását!** A hibátlanokat/hibátlant **pipáld ki**, a hibásakban **húzd alá az egyetlen helytelen** szóalakot, és a **helyes alakot írd** a mondat után a pontvonalra!

a) Március 15-én megkoszorúztuk Petőfi szobrát.

b) A naptáramat kikellett dobnom, mert leöntöttem kávéval.

c) A diákok kék színű tollal írják a dolgozatot.

d) Egy gyenge fénnyaláb vezetett ki minket a barlangból.

e) Idén a Balaton parton néztük meg a tűzijátékot.

a
b
c
d
e

6. A felsorolt szavak közül keress **egy-egy helyes** példát az alábbi meghatározásokra, és írd be azokat a táblázat megfelelő helyére!

szálunk, rosszal, tanult, nézet, karóra, írtatok, értek, gally

a) egyes és többes számú ige is lehet	
b) főnév és ige is lehet	
c) ige és melléknévi igenév is lehet	
d) birtokos személyjellel ellátott főnév	
e) szótő és ragos szó is lehet	
f) írásban jelölt teljes hasonulás található a szóban	

a
b
c
d
e
f
g

g) Melyik szót lehet kétféleképpen szótagokra bontani a fenti szólistából? Írd a vonalra ezt a szót **kétféle szótagolással!**

.....

7.

A) Olvasd el a **Játsz/ma!** című film rövid ismertetőjét, majd oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	

A történet egy középkorú bankárról szól, aki születésnapján különleges ajándékot kap: jelentkezik egy játékba, amelynek során nemcsak a környezete, hanem önmaga is halálos veszélybe kerül.

a) A film rövid tartalmának ismeretében fogalmazd meg, hogy milyen két értelmezése lehet ennek a játékos címnek: **Játsz/ma!**

1. értelmezés:

.....

2. értelmezés:

.....

b) Az egyik értelmezés esetén a cím helyesírása nem tökéletes. Írd le hibátlan helyesírással az értelmezésnek megfelelő igealakot!

.....

B) Lázár Ervin *Szerelmes történet* című elbeszéléséből idézünk egy részletet, amelyben az író játékos szóalkotással furcsa foglalkozásneveket hozott létre. Találd ki, melyek lehetnek az **eredeti foglalkozásnevek**, amelyeket szándékosan kevert össze **párosával** az író. Írj le tetszés szerint ezek közül **négy eredeti foglalkozásnevet!**

„Mesterembereket ide! – kiáltott a taláros, és már futottak is a dobosok, döbb-döbb-dibb-döbb, dobolták városszerte: Mesteremberek a városházára! Jöttek is, futottak. Bázánfütők, kadosok; ékszártók és szíjgyerészek; esztászok és bányergályosok; sziszerezsek, műgetelők; lacsirendezők és kokatosok meg villauzok és kalanyszerelők és kuboltók meg tűzikosok.”

Az eredeti foglalkozásnevek:

c)

.....

.....

.....

8. Olvasd el Petőfi Sándor alábbi versrészletét, és válaszold meg a hozzá kapcsolódó kérdéseket!

a	
b	
c	

Olyan a nap, mint a hervadt rózsa,
Lankadtan bocsátja le _____;
Levelei, a halvány sugárok,
Bús mosollyal hullnak róla szét.

Néma, csendes a világ körülöm,
Távol szól csak egy kis estharang,
Távol s szépen, mintha égből jönne
Vagy egy édes álomból e hang.

a) Melyik szó illik az alábbiak közül a második sor végére?

Írd a megfelelő szót a vonalra!

kezét, fürtjeit, fejét, lábait, szirmát, szemeit

b) Milyen napszokról szól a vers?

c) Írd ki az első versszakban található hasonlatot!

.....

9. Olvasd el figyelmesen a következő szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	
d	
e	

ELEINK ASZTALÁNÁL

(1.)

Mit ettek-ittak honfoglaló őseink? Ez az egyszerűnek tetsző kérdés máig a magyar gasztronómia történetének legkevésbé ismert korszakába vezet, hiszen többnyire csak föltevésekre és következtetésekre hagyatkozhatunk.

(2.)

Árpád-házi királyaink koráig étkezési kultúránk emlékeit sem írott források, sem régészeti leletek nem őrzik. Például a legrégebb ismert húsvéti ételsor 1547-ből maradt ránk, az eddig ismert első receptgyűjteményünk (szakácskönyvünk) is a XVI. században íródott. Sokan idézik e tárgyban Anonymust, aki honfoglalás kori nagy lakomákról és áldomásokról is írt. Am hiába keresgélünk sorai között, ételleírásokat nem találunk. Segítségül hívhatjuk viszont a rokon és a szomszéd népek táplálkozási szokásait megörökítő írott és tárgyi emlékeket.

(3.)

Fontos forrásunk az 1303-ból ránk maradt Kun Kódex. (...) Például a benne előforduló magyar szavak között megtaláljuk a pitét, amely hazai kunjaink kedvelt tésztafélesége volt, de mindmáig ismeretes a Kárpát-medence egész területén. Az 1500-as években a lengyel király követe Tatárországban járt, és úti élményeit könyvben is megörökítette. A kunok táplálkozásáról azt írta, hogy „*az előkelők húst, kenyeret fogyasztanak, égett bort és főtt italokat isznak, míg a mezeiek nem ismerik a kenyeret, hanem örölt kölest tejjel vagy vízzel összekeverve esznek, melyet közönségesen kásának neveznek*”. A múlt évszázad utolján a Kaukázus fölfedezésére indult gróf Zichy Jenő-féle expedíció tanulmányozta az ott élő népek szokásait és életmódját. Azt olvashatjuk az „ősi

szomszédok” késői utódairól, hogy fő táplálékuk a tej, a sajt és az ürühús. A lótejet savanyítva itták, és kimisznek nevezték. Ismerték a rizst, kenyérüket pedig a helyben honos kukoricából készítették. Árpából sört főztek, más gabonából pedig pálinkát erjesztettek.

(4.)

Földérintő utunkat Vámbéry Ármin és Almásy György nyomában folytatjuk. Ők a török népek táplálkozási szokásait tanulmányozták. Eszerint azok húst ritkán, sertéshúst meg egyáltalán nem fogyasztottak. A füstölt húst kölessel is megfőzték. A köles az élet, az élelem jelképe volt; a legfontosabb táplálékuk e kis igényű növény bő terméséből tejjel vagy vízzel főzött kása (dara), de ezt készítették árpából és búzából is (amit a szláv népek kásának neveznek, azt a törökök daraként emlegetik). Kedvelték a sört és a bort, de a legkedvesebb italuk a kancatejből erjesztett kumis volt. A friss kumis erősen savanyú és szénsavas, pezsegő, ezért kellemesen frissítő ízű, ugyanakkor bódító erejű, szesztartalmú ital.

(5.)

Őseink életmódja, harcmódora, a hirtelen helyváltoztatás szükségessé tette a konzerválás fortélyainak ismeretét is. Például a X. században a kalandozó magyarok nyeregbe akasztott zsákokban szárított húst vittek magukkal. Ezt forró vízben péppé főzve fogyasztották; igen tápláló egytálétel lehetett. Vándorló őseink friss hallal, növényi ételekkel, gyümölcsökkel és vadhússal egészíthették ki étrendjüket. Fűszerként csak néhány növényt – borsot, tárkonyt, köményt, ánizst, csombort stb. – használhattak. A kenyérnek őseink táplálkozásában még nem volt meghatározó szerepe, noha ismerték már a kovászolást. A lepénykenyeret kövön sütötték: a tűz fölé tett átforrósodott kőlapra öntötték a tésztát. Hasonló módon készült a népmeséinkből ismert hamuban sült pogácsa is.

a) Számozással tedd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket! Kezdd a legkorábbival!

A Kun Kódex megírása	
A lengyel király követe Tatárországba megy	
gróf Zichy Jenő expedíciója	
A kalandozó magyarok szárított húst visznek magukkal portyáikra	

b) Párosítsd a forrásokat az információkkal! Vigyázz, egy forrásnak nincs párja, ide tegyél egy X-et!

Források	Információk
1. Anonymus	A) A pite szó előfordulása
2. A lengyel király követe	B) A savanyított lótej helyi neve a kimisz
3. Vámbéry Ármin és Almásy György	C) A köles az élet jelképe
4. gróf Zichy Jenő	D) A kun előkelők égetett bort isznak.
5. Kun Kódex	

A párok

1. 2. 3. 4. 5.

c) Igaz vagy hamis? Karikázd be a megfelelőt!

1. A közrendű kunok kását ettek kenyér helyett.	IGAZ – HAMIS
2. A dara és a kása ugyanazt az ételt jelenti.	IGAZ – HAMIS
3. Vándorló őseink sok kenyeret fogyasztottak.	IGAZ – HAMIS

d) Keresd ki az (1.) és a (3.) bekezdésből azokat a szavakat, amelyek megfelelnek az alábbi meghatározásoknak, és írd a pontvonalra!

konyhaművészet

a Kárpát-medencében ma is ismert téztaféle

e) Egészítsd ki a mondatokat **egy-egy nép nevével** a szöveg alapján! Szükség esetén toldalékolj is!

- A ritkán ettek kenyeret, habár tudták, hogy hogyan készítsék el.
- A gazdagabb rendszeresen fogyasztottak kenyeret a követ szerint.
- A nem esznek disznóhúst.

10.

Az iskolában az egyéni feladatmegoldások mellett gyakran dolgoztok csoportokban is. 10–12 mondatos fogalmazásodban fejtssd ki a **véleményed** a csoportmunkáról, mutass be **2-2 érvet** ellene és mellette! **A saját állásponatod is fogalmazd meg!**

Figyelem! A 4 mondatnál rövidebb fogalmazás nem értékelhető! Ha a fogalmazás nem éri el a 10 mondatot, az jelentős pontlevonással jár.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

a	
b	
c	
d	
e	

